

KARTA PRZEDMIOTU

1. Informacje wstępne

Nazwa przedmiotu	Psychologia i profilaktyka uzależnień
Wydział	Wydział Prawa, Administracji i Stosunków Międzynarodowych
Kierunek	Kryminologia i resocjalizacja
Specjalność/Ścieżka specjalizacyjna	—
Poziom PRK	7 PRK
Poziom kształcenia	studia drugiego stopnia
Forma studiów	studia niestacjonarne
Grupa zajęć	—
Liczba punktów ECTS	4
Rodzaj przedmiotu	obowiązkowy
Liczba godzin ogółem	20 godz.
Cykl dydaktyczny	2024/2025 zimowy
Semestr studiów	2
Rok studiów	1
Profil kształcenia	ogólnoakademicki
Rok realizacji	2024/2025
Język wykładowy	polski
Osoba odpowiedzialna za przedmiot	dr Marek Majczyna (e-mail: mmajczyna@uafm.edu.pl)

Semestr, liczba punktów ECTS, rodzaj zajęć, liczba godzin w planie studiów

Semestr	Konwersatoria
2	20 godz. 4 ECTS

2. Cele przedmiotu

C1	Dostarczenie podstawowych psychologicznych informacji o najważniejszych pojęciach, zagadnieniach, koncepcjach i rodzajach uzależnień. Poznanie przyczyn uzależnień, ich kryteriów diagnostycznych oraz wpływu uzależnienia na różne sfery funkcjonowania osobistego i społecznego. Ukazanie współczesnych trendów w profilaktyce uzależnień.
----	--

3. Wymagania wstępne

Brak.

4. Opis efektów uczenia się

W1	Wiedza: potrafi rozpoznać objawy, rodzaje i psychologiczne mechanizmy uzależnień; potrafi uzasadnić zastosowanie kryteriów diagnostycznych, metod oddziaływania terapeutycznego oraz podstawowych strategii profilaktyki w obszarze uzależnień.	EUK7_W3, EUK7_W5, EUK7_W6, EUK7_W7
U1	Umiejętności: potrafi rozpoznać i oszacować związki między objawami uzależnienia a okolicznościami i etapami jego rozwoju, między funkcjonowaniem człowieka a postępującą w jego życiu i w jego otoczeniu destrukcją oraz potrafi dobrać i wdrożyć określone strategie profilaktyczne związane z różnymi rodzajami uzależnień.	EUK7_U1, EUK7_U2, EUK7_U3, EUK7_U6
K1	Kompetencje społeczne: potrafi, po rozpoznaniu sytuacji osoby uzależnionej, w sposób empatyczny odnieść się do zmagania i wyzwań, z jakimi boryka się osoba uzależniona i inne osoby w jej otoczeniu oraz wykazuje gotowość wsparcia i nakłonienia osoby uzależnionej do podjęcia specjalistycznego leczenia.	EUK7_KS2, EUK7_KS5

5. Treści programowe

Konwersatoria (20 godz.)

Kod	Tematyka zajęć (nr semestru: 2)
Kon1	Psychologiczne koncepcje funkcjonowania człowieka: od prawidłowych do destruktywnych mechanizmów zachowania. Swoboda decydowania i działania. Autonomia i poczucie sprawstwa. Samokontrola i możliwość odzyskania wpływu na zdarzenia własnego życia (reaktancja).
Kon2	Psychologiczne koncepcje uzależnienia: od przymusu do autodestrukcji i destrukcji w relacjach międzypersonalnych. Koncepcje osobowościowe (Cloninger) i społeczno-kulturowe (oddziaływania innych, wzorce funkcjonowania, rytuały, nawyki). Konteksty uzależnienia: rozwojowe, rówieśnicze, reaktywne (problemowe); podmiotowe i środowiskowe.
Kon3	Uzależnienia: fizyczne i psychiczne; od substancji i behawioralne. Rodzaje uzależnień i ich specyfika w funkcjonowaniu człowieka. Objawy uzależnienia (ICD-10 i DSM-5). Mechanizmy powstawania i rozwoju uzależnienia (fazy i etapy). Czynniki wzmacniające uzależnienie i czynniki je osłabiające – w kierunku oddziaływań profilaktycznych i psychoterapeutycznych.
Kon4	Psychologiczne sposoby i strategie pomocy osobie uzależnionej i osobom z jej otoczenia (problematyka współuzależnienia). Gotowość do zmiany osoby uzależnionej. Sieć wsparcia – w kierunku rozpoznania zasobów osobistych i kulturowych. Programy terapeutyczne ogólne i dedykowane poszczególnym rodzajom uzależnienia, grupowe i indywidualne.
Kon5	Profilaktyka uzależnień: od ochrony przed ich wystąpieniem do obrony przed ich negatywnymi następstwami. Psychologiczne konteksty i czynniki opóźniające lub przeciwdziałające wczesnej inicjacji u dzieci i młodzieży, zmniejszanie strat (szkód), jakich mogą doznawać osoby uzależnione i ich rodziny.

6. Metody dydaktyczne

Konwersatoria	
M1	Analiza przypadków
M2	Analiza tekstów
M3	Burza mózgów
M10	Konwersatorium
M15	Praca nad projektami
M17	Prezentacja multimedialna
M19	Studium przypadku
M20	Wykłady

MII	Wykorzystanie nowoczesnej technologii teleinformatycznej (efekt szkolenia zrealizowanego w ramach projektu O poprawie kompetencji – program rozwoju kadry akademickiej Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego)
------------	--

7. Nakład pracy studenta

Forma aktywności studenta	Obciążenie studenta
Konwersatoria	20 godz.
W tym metodą e-learning:	0 godz.

Praca własna studenta	
	80 godz.

Całkowite obciążenia	
Sumaryczna liczba godzin dla przedmiotu wynikająca z całego nakładu pracy studenta	100 godz.
Sumaryczna liczba punktów ECTS dla przedmiotu	4 ECTS

8. Kryteria oceny

Warunki zaliczenia przedmiotu:

Aktywny udział w zajęciach (praca indywidualna i w grupie) - przygotowanie krótkiej prezentacji dotyczącej zagadnień poruszanych w trakcie zajęć.

Przygotowanie pracy pisemnej (ok. 2000 słów) na wybrany przez Studenta temat spośród poniższych:

1. Od autodestrukcji do twórczego rozwoju. O zmaganiu się ze sobą w uzależnieniu
2. Odzyskać twarz i godność. O możliwościach i ograniczeniach zmiany siebie w uzależnieniu
3. Ochronić siebie i innych. O niepopadanie w uzależnienie
4. Otwartość na doświadczanie siebie. O odkrywaniu nowych sfer swojego życia

Konwersatoria	
Na ocenę 5:	100% obecności, 100% ocena z pracy zaliczeniowej (kryterium: merytoryczne, językowe, edycyjne)
Na ocenę 4,5:	95% obecności, 90% ocena z pracy zaliczeniowej (kryterium: merytoryczne, językowe, edycyjne)
Na ocenę 4:	90% obecności, 80% ocena z pracy zaliczeniowej (kryterium: merytoryczne, językowe, edycyjne)
Na ocenę 3,5:	85% obecności, 70% ocena z pracy zaliczeniowej (kryterium: merytoryczne, językowe, edycyjne)
Na ocenę 3:	80% obecności, 60% ocena z pracy zaliczeniowej (kryterium: merytoryczne, językowe, edycyjne)

9. Literatura

Literatura podstawowa

1. Cierpiałkowska, L., Chodkiewicz, J. (2020). Uzależnienie od alkoholu. Oblicza problemu. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
2. Woronowicz, B.T. (2021). Zachowania, które mogą zranić. O uzależnieniach behawioralnych i nie tylko. Poznań: Media Rodzina.
3. Szczukiewicz, P. (2020). Pomoc psychologiczna w leczeniu uzależnień. Kielce: Wydawnictwo Uniwersytetu Jana Kochanowskiego.
4. Maté, G. (2008/2021). Bliskie spotkania z uzależnieniem. W świecie głodnych duchów. Warszawa: Wydawnictwo Czarna Owca. (tłum. M. Reimann).

Literatura uzupełniająca

1. Cierpiałkowska, L., Grzegorzewska, I. (2020). Destrukcyjne zaburzenia zachowania i zaburzenia spowodowane używaniem substancji psychoaktywnych. W: I. Grzegorzewska, L. Cierpiałkowska, A.R. Borkowska (red.), Psychologia kliniczna dzieci i młodzieży (s. 379-408). Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
2. Grzegorzewska, I., Pastwa-Wojciechowska, B. (2022). Czy uzależnienie ma płęć? – analiza różnic międzypłciowych i ich znaczenie dla profilaktyki. Polskie Forum Psychologiczne, 27(2), 221-239.
<https://doi.org/10.14656/PFP.2022.02.05>.
3. Butcher, J.N., Hooley, J.M., Mineka, S. (2014/2017). Psychologia zaburzeń (s. 457-500). Sopot: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne. (tłum. S. Pikiel, A. Sawicka-Chrapkiewicz).

4. Grzegorzewska, I., Cierpiałkowska, L. (2018). Uzależnienia behawioralne. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
5. Dymowska, A., Prósiniowski, P. (red.) (2019). Innowacja. Integracja. Inspiracja. Kierunki odpowiedzi na zjawisko uzależnień. Kraków: Wydawnictwo Libron – Filip Lohner.

Publikacje prowadzącego

1. Majczyna, M. (2014). Przyzwalanie jako rys podmiotowego funkcjonowania człowieka. Czasopismo Psychologiczne, 20(1), 23-30. <https://doi.org/10.14691/CPPJ.20.1.23>.
2. Majczyna, M. (2016). Sytuacja psychologiczna jako wyraz aktywności własnej człowieka. Czasopismo Psychologiczne, 22(1), 37-45. <https://doi.org/10.14691/CPPJ.22.1.37>.

10. Informacja o osobach prowadzących zajęcia

Osoby prowadzące zajęcia

dr Marek Majczyna (e-mail: mmajczyna@uafm.edu.pl)